

§ 49

2020.00412

446

Ansökan om tillfälligt snöskoterförbudsområde inom Laevas och Gabna samebyar, Laevas och Gabna sameby**Arbetsutskottet beslutar således**

att avslå ansökan om tillfälligt snöskoterförbudsområde inom Laevas och Gabna samebyar med anledning av att gränserna mot Norge och Finland är stängda samt att turistanläggningar likaså stugor för turister är stängda på grund av Covid-19 pandemin

Beskrivning av ärendet

Föreligger skrivelse 2020-03-30 från Laevas och Gabnas sameby av vilken framgår att samebyarna anhåller om tillfälligt snöskoterförbudsområde från och med 2020-04-20 till och med barmarkspanperioden inom del av Laevas och Gabna sameby.

Samebyarnas renhjordar flyttas eller tillåts ströva fritt till dom aktuella områdena i mitten av april från vinterbetesmarkerna och behöver betesro inför och under kalvningen. Samebyarna har haft en besvärlig vinter med svåra snöförhållanden och låsta markbeten i hela samebyarnas områden och renarna är svaga och störningskänsliga. Båda samebyarna har konstaterats låst markbete av sametinget.

Samtliga av myndighet utpekade skoterleder som berörs av detta förbud tillåts hållas öppna.

Hantering av ärendet

Föreligger yttrande 2020-04-03 från Länsstyrelsen Norrbotten av vilken framgår att Länsstyrelsen tolkar ansökan som att statliga och kommunala skoterleder inte omfattas av ansökan.

I och med att ansökan inte omfattar statliga och kommunala skoterleder utestängs varken det rörliga friluftslivet, näringsliv, turism eller ortsbefolkning från fjällvärlden på grund av en beviljad ansökan. Ytterligare färdstråk behöver således inte undantas från ett tillfälligt förbud. Länsstyrelsen anser att ansökan är väl avvägd vad gäller tid och geografisk omfattning.

Föreligger yttrande 2020-04-17 från kommunkontoret av vilken framgår att frågan om snöskoterförbudsområden är en komplicerad fråga med många parter som påverkas. Vid bedömningen av Laevas och Gabna samebyars ansökan om införande av snöskoterförbudsområden ska hänsyn tas till renarnas behov av ostört bete samt kalvningsperioder och bevarandet av kulturarv men hänsyn ska även tas till bofasta, fritidshusägare, friluftsfolk och näringslivet samt eventuellt andra nyttiga ändamål. Kiruna kommuns uppgift är att fatta beslut som inte är lagvidriga och som på bästa sätt fungerar för alla med minsta möjliga negativa påverkan på djur, natur och alla berörda parter.

Kommunkontoret delar samebyarnas syn på behovet av att freda renarna och att renarna ska ha betesro inför och under kalvningen. Rennäringen är ett allmänt intresse som väger tungt vid en avvägning mellan olika intressen. Skoterkörning kan innebära störnings- och skaderisker för rennäringen i allmänhet. Renarnas behov av betesro och störningsfria områden är särskilt betydelsefulla under år

§ 49 forts

2020.00412

446

med svåra snö- och betesförhållanden. Om betet har varit dåligt kan renarna vara i så dåligt skick att de behöver betesro för att kunna återhämta sig.

Andra stressiga tillfällen för renarna är när renskötarna samlar och driver renarna till rengården för slakt, kalvmärkning och skiljning. Om renarna skräms kan hjorden splittras och innebära merarbete för renskötarna, vilket kan drabba dem ekonomiskt.

Kommunkontoret tillstyrker att rennäringen ska skyddas i enlighet med lag och är införstådda med den stress renar kan utsättas för vid exploatering av fjällvärlden, områden med renbetesmarker och kalvningsland. Rennäringen har en stark ställning i Kiruna kommun och det finns behov av åtgärder för att minska olägenheterna av snöskotertrafik av flera anledningar.

Det är kommunkontorets uppfattning att snömängden detta år torde innebära ett problem ur beteshänseende för renarna. Den stora snömängden är ett faktum som inte kan bortses från och mycket snö innebär försvårade betesmöjligheter för allt djurliv.

Det är även kommunkontorets uppfattning att snöskoterkörning är av stort allmänt intresse för befolkning i en fjällkommun. Möjlighet till skoterkörning är av betydande intresse och en av de friluftaktiviteter som gör kommunen attraktiv både ur boende- och friluftsperspektiv men även för turismnäringen. Skoterkörning kan även för en del, som äldre, barn och människor med funktionsvariationer, vara den enda möjligheten att komma ut i naturen och fjällområden.

För de personer som bor i fjällkommunerna utgör möjligheten till fritt friluftsliv i fjällvärlden under vintervintern en viktig del av boendekvaliteten och för en del är detta den avgörande faktorn till val av bostadsort. För många är vintervintern även den viktigaste tiden på året avseende friluftsliv och rekreation. Snöskotern används av många som transportmedel till andra friluftaktiviteter såsom fiske, skidåkning eller för att bara vara ute i naturen. Själva skoterkörningen är också ett stort fritidsintresse för en stor del av boende i och runt området. Om tillgången till det fria friluftslivet begränsas i för stor omfattning kan det innebära stora negativa konsekvenser för invånarna i Kiruna i form av förminskad livskvalitet och i värsta fall en utflyttning.

Besöksnäringen inom Kiruna kommun består under vinter och vår till största delen av turister som önskar ta sig ut i fjällen på olika sätt, bland annat med skoter.

Snöskoterturer genomförs av enskilda, som väljer att turista eller av de som innehar fritidshus i kommunen, eller genom turistföretag. Samtliga är viktiga för besöksnäringen och för kommunen generellt.

Skoterförbudsområden kan få kännbara konsekvenser för näringsidkare där en stor del av inkomsten beror på deras verksamhet i området. För dessa näringsidkare kan ett snöskoterförbudsområde innebära att de begränsas men även förhindras från att utöva sin näringsverksamhet. Både näringsidkare kan skadas ekonomiskt och turister drabbas om turisterna inte får den upplevelse de förväntar sig då resor, besök och upplevelser ofta inbokas flera månader i förväg. Det kan innebära ekonomiska konsekvenser tillfälligt men även för framtiden. Näringsidkare skulle därmed kunna få svårigheter att återhämta sig och i förlängningen kan det även drabba kommunen om näringsidkare nödgas lägga ner verksamhet eller turismen minskar.

§ 49 forts

2020.00412

446

Kiruna kommun är till stor del beroende av besöksnäringen och är en erkänd vinter- och vårvintersemesterort. Utan friluftsliv, turism och näringsliv lever inte staden Kiruna. På grund av den pågående pandemin och det förändrade läget i Sverige har turismen av naturliga orsaker minskat. En stor del av turismen i Kiruna är internationella gäster och dessa begränsas i påtaglig omfattning på grund av

inreseförbudet till Sverige. Inrikesresandet har minskat påtagligt på grund av inställda flygresor och rekommendationer från folkhälsomyndigheten om att inte göra onödiga resor ens inom Sverige. Turismen och besöksnäringen bör därmed i nuläget inte påverkas av ett begränsat snöskoterförbudsområde.

De som påverkas i nuläget är till största delen de som bor i kommunen och som har friluftslivet där snöskoterkörning ingår som ett stort intresse. Kommunkontoret har stor förståelse för allmänhetens vilja och intresse för fritt friluftsliv och för den begränsning ett förbudsområde innebär. Regeringen har dock genom flera tidigare beslut i skoterförbudsfrågor visat att rennäringen och djurskyddet väger tungt vid en intresseavvägning. För att ändå tillgodose friluftslivets behov kan undantag för leder och vissa färdstråk undantas från förbudet, utan att det torde påverka renbetet, kalvningsperioden eller renarna i övrigt negativt. Kommunkontoret framhåller även förbudet mot att störa renar eller annat djurliv vid vistelse i naturen.

Med hänvisning till bland annat regeringens beslut M2019/00849/Me framhåller kommunkontoret att de som äger en fastighet, fritidshus eller har annat särskilt behov av skoterkörning i området har en god möjlighet att även ansöka om dispens för snöskoterkörning i områdena.

En skoterled är ett preparerat och utmärkt spår, vars syfte är att användas för att idka friluftsliv och spåret har även ett påbud för snöskoterkörning. Ett färdstråk är ett spår som många under lång tid åker efter för att ta sig till platser utanför andra leder, det vill säga en vedertagen färdväg som inte har status att vara en led. Skoterleder och färdstråk används av statliga tjänstepersoner, fritidshusinnehavare, enskilda turister, turismnäringen och övrigt friluftsfolk men även av de renskötande samerna själva.

Laevas och Gabna samebyar uppger i ansökan att samtliga av myndighet utpekade skoterleder som berörs av detta förbud tillåts hållas öppna. Detta får tolkas som att samebyarna tillåter att samtliga statliga och kommunala skoterleder i de aktuella områdena undantas från förbudet.

Kommunkontoret anser dock att även de färdstråk som tidigare år har godtagits av regeringen, vilka är markerade på kartan, ska vara öppna för allmänheten. I områdena finns inga kommunala skoterleder.

Att de statliga och kommunala lederna samt tidigare godkända färdstråk inte omfattas av förbudet och möjligheten att söka dispens för terrängkörning i området innebär tillsammans att varken det rörliga friluftslivet, näringsliv, turism eller ortsbefolkning utestängs från naturen. Utöver ovan förutsättningar finns även en möjlighet att hos kommunen ansöka om dispens att färdas med snöskoter inom förbudsområdet.

Slutligen, vid beaktade av de beskrivna betesförhållandena, årets snömängder och renarnas behov av betesro bedömer kommunkontoret att Laevas och Gabna samebyars ansökan är välgrundad vad gäller tid och geografisk omfattning.

§ 49 forts

2020.00412

446

Kommunkontoret föreslår

- att med stöd av § 3 terrängkörningslag (1975:1313) jämte § 15 terrängkörningsförordning (1978:594) bifalla Laevas och Gabna samebyars ansökan om tillfälligt snöskoterförbudsområde för tiden 2020-04-21 till och med barmark 2020 enligt kartbilagor
- att samtliga markerade skoterleder och färdstråk enligt kartbilaga ska vara farbara för allmänheten och därmed undantagna från tillfälligt snöskoterförbud
- att snöskoterförbudet inte ska gälla för personer som avses i 1 § första stycket 1-3 terrängkörningsförordningen (1978:594) och personer som utför uppgifter enligt 1 § andra stycket 3-4 terrängkörningsförordningen
- att Laevas och Gabna samebyar har en skyldighet att meddela om behovet av snöskoterförbud upphör eller förändras i hela eller inom vissa delar av förbudsområdet, under förbudsperioden
- att samtliga skoterförare uppmärksammas på att det enligt lag inte är tillåtet att störa renar och övrigt djurliv på eller i närheten av skoterleder eller färdstråk

Yrkande och beslutsgång

Yrkanden i arbetsutskottet

av Gunnar Selberg (C)

- att ansökan om tillfälligt snöskoterförbudsområde inom Laevas och Gabna samebyar avslås med anledning av att gränserna mot Norge och Finland är stängda samt att turistanläggningar likaså stugor för turister är stängda på grund av Covid-19 pandemin

Arbetsutskottet beslutar i enlighet med Gunnar Selbergs yrkande

Noteras till protokollet att Sanna Inga Poromaa (V) anmäler jäv och lämnar sammanträdet under ärendets behandling och beslut. Jonas Stålnacke (S) träder in under mötets gång och beslut.